

Békefi Antal: AZ ÖREG ÍRÓASZTALNÁL
(részletek)

...Pedig ekkor már innen-onnan harmadfél év óta újságíróskodtam Szegeden is, Budapesten is. Az árvíz előtt itthon Gelléri lapjába, majd a Híradóba írogattam tárcaféléket. Voltaképpen a Híradóban láttak meg engem a Naplóék. És noha Mikszáth íratott velem újságírói próbát, a Naplóhoz Kulinyi Zsigmond vezetett be véglegesen. Ekkor már Mikszáth íróasztala gazdátlan volt. Pósa Lajos ült bele. Én melléje. Mikor én akkor odaültem: egy király se álmodik szebbet, mint azon a napon én álmodtam. (...)

*

Bocsássa meg nekem, aki ezen emléksorokat olvassa, hogy magammal is foglalkozom, mert talán nem érdeklik ezek az én egyéni igénytelen jegyzeteim. De a lapban effélet nem talált soha az olvasó, mert az effajta kultusz minálunk nem divatozott, mint sok más helyen. Kivételek a poéták a világon mindenütt. A poéta szívészakadtáig énekelhet magáról, ahogy kedve hangolja.

Mennyi kedves emlékem van nekem a Napló költőiről is. Annyi is lehet tán, ahány rózsa az idén a szegedi kertekben termett.

Itt volt Pósa, itt volt Sebők, Gárdonyi, Lipcsey, mind poéta az elsők között és én szerencsés voltam velük dolgozni éveikig. S hogy az én szárnyaim ő mellettük se tudtak megnőni, ez az én tehetségem gyarlósága, ez énnekem mindig szomorúságom. Pedig ők egyre danoltak, ha szomorúak, ha vidámak voltak. Ennek csupa fiatal vidámság volt a lelke; az a küzdelem komorságában tudott csak igazán énekelni.

Pósa volt az, akinek poéta-küzdelme Szegeden valóban megható volt. Ebből fakadtak a legszebb dalai. Ebből illatoztak ki az örökszép „Apró történetek”, daltragédiák, amelyek ma is a legértékesebbek Pósa költészetében.

Egy kis Szegfű-utcai hótiszta szobában laktunk együtt a költővel akkor, mikor az Apró történetek-et írta. Mindig én hallottam őket először. Sokat váltottunk gondolatot egy-egy megírandó és már elzengett történet fölött. Hány téli éjszakán találtam Pósat éjjélután, sőt a hajnali órákban is ébren a kihúló kandalló mellett az Apró történetek-en álmodozva. Csodáltam a lelke lángolását, amint izzó hévvel elszavalta nekem a megkapó dalokat, amelyek mint drága-gyöngyök peregtek ki a nehéz napok szomorúságából.

Megtisztelve éreztem magam, hogy a poéta közölte velem költői alkotásait. De néha azzal is büszkévé tett, hogy egy-egy gondolatomat, amelyet mindig szívesen meghallgatott, elfogadta jónak és az én szegény tehetségem megtermékenyült az ő költészetének körében. Én pedig a Bíró előtt című apróságaimat rovogattam ezidőben.

Szabad óráinkban költőket olvastunk. Emlékezem, hónapokig üdültünk, lelkesedtünk, vitatkoztunk Szemere Miklós költészetén. Ebben már részt vettek velünk

Enyedi Lukács, akinek nagy irodalmi műveltsége jótékony hatást gyakorolt mindannyiunkra, Kulinyi Zsigmond, aki ezidőben nemcsak a politika tövise, hanem a poétika szegfüves utain is jókedvvel járt (a Borsszem Jankónak állandó verselője volt), majd a később jött Sebők Zsigmond, akinek érkezése a mi kis lelkes irodalmi életünket tartalmasabbá emelte.

A régi Hungária-kávéház balsarka volt a mienk. Itt szavaltak a költőink, itt mondták el a novellisták meséiket, itt voltak érdekes, szenvedélyes irodalmi viták, amelyeknek én inkább csak szerény hallgatója voltam. De milyen szépséges írói álmaid támadtak belőlük és mennyit tanultam tőlük. Hogy megszerettem Pósa kis-sé fátyolos, de erős, szenvedélyes hangját, iromba nagy betűit, amelyeket a papíros elején gombostűnyi kicsire szab ugyan, de mentől lejjebb ér velök, fokozatosan annál nagyobbra gömbölygeti le őket. Mire aztán a papíros alsó sarkára érnek, mint nagy szemű mogyorók gurulnak tova. Milyen hatással volt reám Sebők Zsigmond szelíd egyénisége és bájos költészete, amelyet a legegyszerűbb prózai munkájába is belelehel. Lakótársam volt ő is és ez időben javában pezsgett a mi szegedi Pósa-asztalunk irodalmi élete. Ebben a korszakban termett Sebők „Emberek” című novella-könyve, ez a gyönyörű prózában írott költemény-gyűjtemény. E korszakban találtuk meg Móra Istvánt, aki a horgosi tanyák egy kis fehér tanító-házában énekel addig ismeretlenül, mint az erdő fülemüléje. A költő-tanító dalai, amelyeket a Naplónak küldözgetett, valóságos eseményei voltak a Hungáriabeli asztalunknak. Ha valaha írásba akarja valaki venni Szeged irodalmi történelmét, ezt a Pósa-korszakot ismernie kell. (...)

*

Pósa különösen nagy betűket vetett, mint publicista. Mert voltaképpen vezércikkírással is vállalkozott. Írt is egyszer-másszor, de inkább ünnepnapokra. Nagy betűi szinte lángoltak a hazafiságtól. Inkább tüzes versek voltak ezek is, mint vezércikkek. Nevezetes módon születtek meg ezek az ő kezében. Egész legenda-kör képződött egy-egy cicerója körül. Megindultak a betűi az üde reggeli órákban és tengersok kutyanyelven át pörögve haladtak tekintélyesen testesedve, komoly alkonyatig. Ekkor hozta elő nagy diadallal a templomtéri lakásáról és elharsogta a redakciónak, oly hévvel, mintha forradalomra akart volna bennünket lázítani.

Forró, nagy hazaszeretete sustorgott ki minden sorából. Úgy lekapta Tisza Kálmánt a tíz körméről, hogy csupa gyönyörűség volt hallani. Hanem igazi politikai sikert mégis csak egy verssel vívott ki.

Javában állt a választási harc. Az iparosság egyik része Bakayért hevült akkor, aki Herman Ottó ellen lépett fel a második kerületben. Sok mindenféle ármánykodás történt a Bakay-párton. Féltetni lehetett Herman Ottót.

Már fölvonultak a városba a tanyai zászlós kocsik, magyarokkal megrakva. Félelmesen sok fehér Bakay-toll villogott a tanyai süvegeken. Ekkor a Napló szerkesztőségére haditanácsra gyűl. Ott van Enyedi, Kulinyi, Pósa és a kiadók, Endrédi Lajos és Bába Sándor. Kipattan a remek kortes-ötlet.

Pósa félrevonul és rövid idő múlva előperdül újra a már ismert szegedtörténeti nevezetességű kortesversével, amelyet ma is ismernek azon idők emberei.

Egy óra múlva, mint diadalgalambok röpködtek szét a választók táborában a fehér lapok a Pósa versével:

Tudjátok-e, mi az újság?
Bakaytól egy nagy csúfság.
Pecsovics lett, pecsovics volt,
Behozta a csirkeadót.

Ez a csirkeadó tönkreverte egyszeribe a Bakay-sereget. Büszke erre a versére ma is Pósa Lajos. (...)

In: A Szegedi Napló huszonöt éve, 1878-1903. *Engel Lajos, Szeged, 1904*